

Remissvar på Energimarknadsinspektionens rapport Information om klimatprestanda och flexibla resurser (Ei R2025:08)

Svensk Solenergi är branschorganisationen för företag och aktörer inom sol och energilagring. Vi samlar producenter, installatörer, leverantörer och investerare som tillsammans driver utvecklingen mot ett mer hållbart och kostnadseffektivt energisystem. Svensk Solenergi tackar för möjligheten att framföra våra synpunkter på rapporten.

Sammanfattning

- Information om flexibla resurser är avgörande för ett effektivt nätutnyttjande. Både för att nätföretagen bättre ska nyttja resurserna och för att externa aktörer ska kunna lokalisera områden för nya projekt.
- Det är inte tillräckligt att elnätsföretagen publicerar information om de resurser som de idag har kännedom om. Det behövs ett regelverk som ställer krav på nätföretagen att samla in mer information om viktiga resurser i deras elnät.
- Det är viktigt att data som publiceras är lättillgänglig och exempelvis finns att tillgå via API.
- Vi motsätter oss Ei:s bedömning att det inte är tekniskt möjligt att aggregera inmatningen från egenanvändare. Sverige bör, liksom flera andra länder redan gör, separera produktionsdata för solkraft i förbrukningsanläggningar (egenanvändare) och solkraft i egna anslutningspunkter (storskaligt).
- Det är av största vikt att den kommande intäktsregleringen ger starka incitament för ett kostnadseffektivt elnät genom nyttjandet av flexibilitet.

Inledning

Långa ledtider för att ansluta till elnätet, samt höga anslutnings- och elnätsavgifter är ett stort hinder för Sveriges elektrifiering och klimatomställning. Flexibla resurser i elsystemet kan hjälpa nätföretagen att frigöra kapacitet för nya anslutningar, samt hålla ned dimensioneringen av det fysiska nätet och därmed hålla ned kostnaderna för användarna. Ändå utnyttjar nätföretagen flexibla resurser i en mycket låg omfattning. Enligt ellagen är det en grundläggande skyldighet för elnätsföretag att deras elnät är effektiva, en skyldighet som de alltså inte lever upp till idag.

För ett mer effektivt nätutnyttjande behöver elnätsföretagen bli avsevärt mer aktiva i att efterfråga och nyttja flexibilitet. Idag finns endast ett fåtal flexmarknader medan auktioner och marknadsmässiga bilaterala avtal knappt existerar överhuvudtaget, trots att de har utpekats av Ei som viktiga verktyg för ett effektivt nyttjande av elnätet.

Ei fick i uppdrag att bland annat föreslå hur elmarknadsdirektivet artikel 20a.1 ska implementeras i Sverige. Enligt den ska medlemsstaterna ge incitament till smarta elnät. Ei lägger dock inte fram några förslag på sådana incitament i rapporten utan hänvisar till det pågående arbetet med att se över intäktsregleringen inför perioden 2028–2031. Förslaget på intäktsreglering som Ei hittills har publicerat ger starka incitament för ett kostnadseffektivt elnät genom nyttjandet av flexibilitet. Det finns dock en överhängande risk att elnätsföretagen försöker urvattna Ei:s förslag. Både regering och Ei behöver ta tydlig ställning för ett kostnadseffektivt elsystem med stort nyttjande av flexibilitet.

Information om flexibla resurser

Information om flexibla resurser måste sammanställas och göras offentlig. Uppgifterna är avgörande både för att nätföretagen bättre ska nyttja resurserna och för att externa aktörer ska kunna lokalisera områden för nya projekt. Informationen bör vara lättillgänglig (sammanställas och publiceras via API) och detaljerad. Det behöver exempelvis ställas krav på att de flexibla resurserna ska delas upp i olika kategorier utifrån teknik och storlek på resursen. Exempel på tekniker som bör ha en egen kategori är: värmepumpar, produktionsanläggningar, enkelriktade elbilsladdare, samt dubbelriktade elbilsladdare. För att dessa produkter ska räknas som flexibla resurser ska de kunna leverera flexibilitet som en tjänst.

Nätföretagen har idag mycket låg kännedom om dessa resurser i sina nät och behöver därför samla in bättre information. Det är kritiskt för att de ska kunna driva sina elnät kostnadseffektivt. I de allmänna villkoren för elnät framgår att väsentliga ändringar av kundens elsystem, så som installation av värmepump och elbilsladdare, ska förankras. Ändå begär elnätsföretagen inte in informationen och de informerar inte heller installatörer och kunder om att installationerna ska förankras. Det behöver därmed finnas tydligare regler för att elnätsföretagen ska samla in informationen. Det räcker inte att elnätsföretagen endast sammanställer de resurser som de känner till i dagsläget.

Elnätsföretagen bör även ha en skyldighet att rapportera kapacitetsbrister och eventuella flaskhalsar i sina nät för att flexibla resurser enklare ska kunna bidra till att lösa olika nätutmaningar.

El från egenanvändare

Vi anser att det är tekniskt möjligt att uppfylla delar av elmarknadsdirektivet 20a.1 andra stycket, nämligen att aggregera inmatningen från egenanvändare. Elnätsföretagen har idag information om huruvida en produktionsanläggning är ansluten i samma anslutningspunkt som en konsumtionsanläggning (dvs en egenanvändare) eller i en egen anslutningspunkt (ej egenanvändare). I flera andra europeiska länder separeras rapporteringen av inmatad el från storskaliga och småskaliga solcellsanläggningar. Vi anser att det bör göras i Sverige också, exempelvis genom att ha en kategori för el som matas in i anslutningspunkter utan konsumtionsanläggning och en kategori för inmatning från anslutningspunkter med

konsumtionsanläggning. Det skulle förvisso kräva viss utveckling av nätföretagens datasystem och därmed medföra med vissa kostnader, men kostnaderna bör vara relativt små.

Information om klimatprestanda

Informationen om den levererade elens klimatprestanda är viktig, både prognosdata och mätdata. Det behövs även enkel tillgång till historiska data så att utvecklare kan analysera och förstå förändringar i nätets prestanda/klimatprestanda över tid. All data bör vara API-baserad och lätt att integrera i olika analysverktyg.

Anders Hjärpe

Tillförordnad vd, Svensk Solenergi